

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo bacheloropleiding
Opleiding tot Verpleegkundige
voltijd / duaal

Hogeschool van Amsterdam

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo bacheloropleiding
Opleiding tot Verpleegkundige
Voltijd / duaal

Hogeschool van Amsterdam

CROHO nr. 34560

Hobéon Certificering

Datum

12 december 2012

Auditteam

drs. R.B. van der Herberg – voorzitter

dr. P. Moons – deskundige

prof. dr. M.J. Schuurmans – deskundige

J.W. Vergouw – student

Secretaris

drs. R.F. Stapert

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	21
6.	AANBEVELINGEN	23
	BIJLAGE I Scoretabel	25
	BIJLAGE II Specifieke eindkwalificaties HBO-V	27
	BIJLAGE III Schematisch overzicht programma HBO-V	29
	BIJLAGE IV Programma en werkwijze	31
	BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten	33
	BIJLAGE VI Overzicht auditteam	35

1. BASISGEGEVENS

Administratieve gegevens van de instelling																
Naam instelling	Hogeschool van Amsterdam															
Status instelling	Bekostigd															
Resultaat Instellingstoets Kwaliteitszorg.	n.v.t.															
Administratieve gegevens van de opleiding																
Naam opleiding zoals in CROHO	Bachelor opleiding tot verpleegkundige															
Registratienummer in CROHO	34560															
Oriëntatie opleiding	hbo															
Niveau opleiding	Bachelor															
Afstudeerrichtingen	Verpleegkunde															
Variant(en);	Voltijd en duaal															
Aantal studiepunten;	240															
Locatie	Amsterdam															
Audit	18 september 2012															
Docent : student ratio	1 : 28															
Marktaandeel	9 %															
Contacturen gemiddeld per week	<table border="1"> <thead> <tr> <th>jaar</th> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>voltijd</td> <td>17</td> <td>13½</td> <td>12</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>duaal</td> <td>17</td> <td>15</td> <td>AGZ: 11 GGZ: 14</td> <td>9</td> </tr> </tbody> </table>	jaar	1	2	3	4	voltijd	17	13½	12	6	duaal	17	15	AGZ: 11 GGZ: 14	9
jaar	1	2	3	4												
voltijd	17	13½	12	6												
duaal	17	15	AGZ: 11 GGZ: 14	9												

Kwantitatieve gegevens voltijd								
Instroom								
cohort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	142	176	191	208	205	210	291	336
Propedeuserendement (in %) na 1 jaar								
cohort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	17,6	10,2	19,4	21,6	27,3	29,5	19,2	-
Propedeuserendement (in %) na 2 jaar								
cohort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	45,8	48,9	53,4	48,6	53,7	55,7	-	-
Instroom hoofdfase								
cohort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	107	98	116	120	134	137	141	175
Hoofdfaserendement (in %) na 4 jaar								
cohort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	68,2	77,6	73,3	80,8	-	-	-	-

Kwantitatieve gegevens dual								
Instroom								
cohort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	27	34	43	41	44	67	64	51
Propedeuserendement (in %) na 1 jaar								
cohort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	59,3	52,9	81,4	65,9	65,9	58,2	76,6	-
Propedeuserendement (in %) na 2 jaar								
cohort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	66,7	52,9	86,0	70,7	72,7	62,7	-	-
Instroom hoofdfase								
cohort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	42	16	56	47	56	69	77	53
Hoofdfaserendement (in %) na 4 jaar								
cohort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	66,7	75,0	73,2	74,5	-	-	-	-

2. SAMENVATTING

1. Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de onderhavige HBO-V opleiding van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) zijn direct ontleend aan de nationale (BIG, LOOV, NIZW) en aan de internationale eisen (ICN, AACN). Voorts heeft de opleiding de beoogde eindkwalificaties zodanig 'verfijnd', dat zij inderdaad richtinggevend zijn voor de inrichting van het programma en van de assessments daarbinnen. Iets wat in het opleidingsprogramma zichtbaar wordt.

In dat opzicht (1) doen de beoogde eindkwalificaties recht aan reikwijdte, complexiteit, inhoud, niveau en context van het beroep verpleegkundige en worden zij gedragen door het werkveld, en (2) zijn de beoogde eindkwalificaties valide als onderwijskundig instrument voor de inrichting van het curriculum en van het toetsen & beoordelen.

Daar komt echter nog een bijzondere kwaliteit bij: de opleiding heeft (als eerste HBO-V opleiding in Nederland) uitdrukkelijk gekozen voor the Canadian Medical Education Directives of Specialists (CanMEDS) als richtinggevend kader waardoor thans (terecht) in de opleidingsdoelstelling het *verpleegkundig handelen in complexe zorgsituaties* centraal staat.

Dat laatste aspect en de wijze waarop de opleiding de beoogde eindkwalificaties heeft uitgewerkt tot een valide kader voor het toetsen & beoordelen, zijn voor het auditteam reden 'de beoogde eindkwalificaties' als goed te kwalificeren.

2. Onderwijsleeromgeving

De HBO-V van de HvA biedt een samenhangend en veeleisend programma aan op een hoog niveau, waarbinnen interactie met het werkveld een cruciale rol speelt via het zogeheten 'praktijkleren' dat een prominente plaats inneemt in de scholing.

De ambitie van de opleiding (hbo-verpleegkundigen opleiden die klaar zijn voor de gezondheidszorg van de toekomst) wordt zichtbaar in de inhoud & leerdoelen. Mede dankzij het consequent uitgewerkt didactisch concept, waarbij praktijkleren en reflectie centraal staan maar dan wel op basis van een gedegen kennis, is de opleiding erin geslaagd de reikwijdte, oriëntatie en het niveau van de beoogde eindkwalificaties zichtbaar te maken in de inhoud en de vormgeving van het programma.

In termen van discipline en werkveldkennis & -ervaring en in termen van didactische bekwaamheid is de kwaliteit van het docenten ruimschoots voldoende. De interactie met het lectoraat zal via de Polifysiek een krachtige stimulans krijgen. Dat is ook nodig. Ten eerste om de toekomstgerichte en vernieuwende dimensie van de opleiding verder tot ontwikkeling te brengen. Ten tweede om de ontwikkeling van de onderzoeksvaardigheden van de studenten te versterken.

De wijze waarop de HvA aan de onderhavige bachelor-opleiding een *vernieuwende* richting, een samenhangende structuur en een relevante en veeleisende inhoud geeft alsmede de kwaliteit en betrokkenheid van het team dat het programma uitvoert, leiden bij het auditteam tot het oordeel, dat de HvA met de onderhavige opleiding een bachelor-opleiding in uitvoering heeft genomen die qua onderwijsleeromgeving volledig voldoet aan de eisen die in deze standaard 2 aan de orde zijn. Een kwalificatie 'goed' ligt dan ook in de rede.

3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Het auditteam is van oordeel dat de HBO-V opleiding een fijnmazig en toch transparant assessmentsysteem in werking heeft dat haar in staat stelt vast te stellen of haar studenten de beoogde eindkwalificaties op het vereiste bachelor niveau hebben bereikt. De opleiding zorgt ervoor dat het toetsen & beoordelen valide en betrouwbaar verloopt, dankzij (o.a.) duidelijke beoordelingskaders, steekproefsgewijze controle door de toetscommissie en door het inzetten van meerdere (ook externe) beoordelaars. De examencommissie en de onder haar verantwoordelijkheid opererende toetscommissie spelen hierin aantoonbaar een belangrijke en sturende rol. Naar het oordeel van het auditteam is de inrichting van het 'toetsen & beoordelen, goed te noemen.

Op basis van de door het auditteam geraadpleegde eindwerkstukken, komt het auditteam tot de conclusie dat de beoogde eindkwalificaties inderdaad worden gerealiseerd. Reden voor het auditteam te concluderen tot een oordeel 'voldoende' voor dit onderdeel van standaard 3. Het eindoordeel over standaard 3 is ook 'voldoende', omdat het auditteam het oordeel over de gerealiseerde eindkwalificaties veel zwaarder laat wegen dan zijn oordeel over het systeem van toetsen & beoordelen.

Algemene conclusie

De HBO-V opleiding van de HvA heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een sterk op de (ook toekomstige!) praktijk gerichte en ambitieuze opleiding. Dit wordt zichtbaar in (1) de gewijzigde opleidingsdoelen die thans onmiddellijk aansluiten bij de internationale standaard voor verpleegkunde competenties (CanMEDS) en in (2) het herziene curriculum.

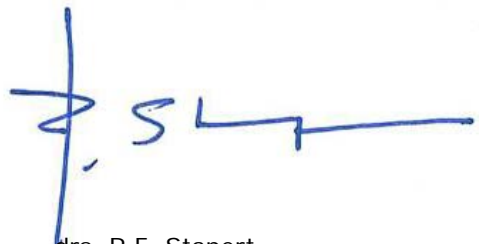
De kwaliteit van de binnen de opleiding (en het werkveld) breed gedragen doelstelling en van het programma is onmiskenbaar groot. De deskundigheid en inzet van management en docenten zijn sterk. Het auditteam heeft er dan het volste vertrouwen in dat de opleiding zich binnen afzienbare tijd zal ontplooiën tot een opleiding die in alle opzichten een kwalificatie 'goed' verdient, wellicht zelfs tot een opleiding die binnen Nederland toonaangevend is.

Dat het auditteam thans volstaat met een algemeen oordeel 'voldoende' houdt verband met zijn mening, dat het niveau van de eindwerkstukken in zijn algemeenheid nog niet uitsteekt boven het niveau 'voldoende'.

12 december 2012

drs. R.B. van der Herberg,
voorzitter auditteam

drs. R.F. Stapert,
secretaris

3. INLEIDING

Hogeschool van Amsterdam – HvA

De bacheloropleiding Verpleegkunde van de HvA maakt deel uit van het domein Gezondheid. Dit is een van de zeven domeinen binnen de HvA. Het domein Gezondheid maakt deel uit van de Amsterdam School of Health Professions (ASHP): een samenwerkingsverband tussen de HvA, de Universiteit van Amsterdam (UvA) en het Academisch Medisch Centrum (AMC). In dit samenwerkingsverband richt de opleiding zich op de combinatie onderwijs, onderzoek en patiëntenzorg.

In het domein Gezondheid zijn ook de hbo-opleidingen voor Fysiotherapie, Ergotherapie en Oefentherapie en de post hbo-opleiding Sociaal Psychiatrische Verpleegkunde. Deze opleidingen bevinden zich in één gebouw, wat een nauwe samenwerking mogelijk maakt. Het gebouw is gelegen naast het AMC. Dit bevordert de samenwerking met het werkveld.

Opleiding tot Verpleegkundige

Opleidingsorganisatie

De opleiding gaat uit van het *professional-in-the-lead-principe*: managementfuncties worden vervuld door professionals uit het beroepsdomein. De opleidingsmanager is dan ook een verpleegkundig professional en combineert haar functie met die van lector. Ze is integraal verantwoordelijk voor onderwijs en organisatie, alsmede patiëntenzorg en onderzoek. Ook de leden van de curriculumcommissie, de programmamanager en de verschillende coördinatoren zijn verpleegkundigen. Zij hebben zowel organisatorische als onderwijskundige taken. Hierdoor is het mogelijk de verpleegkundige beroepsinhoud op alle niveaus te borgen en de kerntaken van de lector als vanzelfsprekend te verbinden met de opleiding.

Specifieke kenmerken van het opleidingsonderwijs

Kenmerkend voor de onderhavige opleiding is, dat zij een sterk accent legt op evidence-based practice en klinisch redeneren als grondslag voor de inhoud van de opleiding en op evidence-based education als grondslag voor de onderwijsvorm. Voorts legt de opleiding grote nadruk op het *buitenschools leren*, vanuit het principe 'op school wat moet, in de praktijk wat kan'.

Medio 2012 is de opleiding gestart met de zogeheten Polifysiek, een AMC buitenpoli binnen de school waar onderwijs, onderzoek en praktijk samenkomen. Het drieluik patiëntenzorg-onderwijsonderzoek krijgt hiermee een duidelijke plek, waarbij de buitenpoli een proeftuin is voor het ontwerpen en ontwikkelen van nieuwe zorg en innovaties.

De opleiding gebruikt (tot nu toe als enige HBO-V opleiding in Nederland) de Canadian Medical Education Directives of Specialists (CanMEDS) als ordeningsprincipe voor de competenties. In maart 2012 is overigens besloten dat alle HBO-V opleidingen in Nederland op termijn de CanMEDS als referentiekader zullen gebruiken. Onder standaard 1 zal daar nader op worden ingegaan.

4. OORDELEN OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Inleiding

Met ingang van september 2012 richt de opleiding zich op eindkwalificaties zoals gedefinieerd en geordend in de Canadian Medical Education Directives of Specialists – CanMEDS.¹ Dat betekent dat de CanMEDS thans alleen richtinggevend zijn voor het 1^e jaar. De overige jaren vallen nog onder het ‘regiem’ van het landelijk beroeps- en competentieprofiel.

Beoogde eindkwalificaties HBO-V voltijd en duaal

Gelet op de overgangsfase waarin de opleiding zich bevindt wordt hieronder een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de beoogde eindkwalificaties volgens CanMEDS en anderzijds de beoogde eindkwalificaties volgens het landelijk beroeps- en competentieprofiel.

Competentieprofiel cohort jaar 1

Voor de inrichting van het 1^e jaar zijn de CanMEDS mede bepalend. De CanMEDS zijn in toenemende mate de internationale standaard voor competentieprofielen van medici en verpleegkundigen. Door de beroepscompetenties via de CanMEDS te ordenen, volgt de opleiding deze internationale trend. Kenmerkend voor de CanMEDS is de centrale positie van ‘zorgverlening’, waarbinnen het verpleegkundig handelen de kern is van waaruit de onderscheiden competenties zijn gedefinieerd. Het auditteam is zeer positief over de keuze voor CanMEDS die de opleiding nu reeds heeft gemaakt. Ten eerste omdat het auditteam van oordeel is dat het *verpleegkundig handelen in complexe zorgsituaties* het begin- en eindpunt moet zijn van de beroepscompetenties van een verpleegkundige. Ten tweede, omdat het van ambitie, durf en inzicht getuigt als eerste opleiding in Nederland aansluiting te zoeken bij de internationale standaard voor het competentieprofiel ‘Verpleegkundige’.

CanMEDS onderscheidt zeven competentiegebieden:

- (1) Verpleegkundig handelen – complexiteit van de zorg, complexiteit van redeneren,
- (2) Communicatie – complexiteit van de zorg, complexiteit van de context,
- (3) Samenwerking – complexiteit van context en zorg,
- (4) Kennis en Wetenschap – complexiteit van redeneren
- (5) Maatschappelijk handelen – complexiteit van redeneren
- (6) Organisatie – complexiteit van context, zorg en redeneren
- (7) Professionaliteit – complexiteit van zorg, context en redeneren.

---

¹ De vereisten, zoals neergelegd in de *Wet Beroepen Individuele Gezondheidszorg (Wet-BIG)* blijven onverminderd van kracht. Zie voorts onder voetnoot 2.

Elk competentiegebied kent twee of drie deelcompetenties (in totaal 19) die op hun beurt telkens in indicatoren zijn geconcretiseerd.

Bij wijze van voorbeeld:

Competentiegebied 1 Verpleegkundig handelen
Competentie 1c: de verpleegkundige onderbouwt de zorg met behulp van klinisch redeneren
Indicatoren <ul style="list-style-type: none">
▪ stelt kritische vragen
▪ stelt op basis van de (on)mogelijkheden en de vermogens van de zorgvrager en zijn context, de verpleegkundige diagnose vast en beargumenteert deze
▪ analyseert de samenhang en wisselwerking van de problematiek en geeft hierin prioriteiten aan
▪ herbenoemt waar nodig de problematiek van de patiënt, zodat de problematiek toegankelijk wordt voor beïnvloeding
▪ voert het verpleegkundig proces systematisch uit: is in staat gegevens te verzamelen en te analyseren, verpleegkundige zorg vast te stellen, verpleeg plan op te stellen, interventies vast te stellen en uit te voeren, proces, product en randvoorwaarden te evalueren⁸
▪ gaat de wensen en de verwachtingen van de patiënt na en verwerkt deze in de klinische redenering en in de zorg voor de zorgvrager
▪ verantwoordt op professionele gronden de eigen beroepsuitoefening, neemt hierin mee Evidence Based Practice (EBP), verpleegkundige theorieën en modellen, beroepscode en wetgeving
▪ speelt in op veranderde omstandigheden, ideeën en nieuw informatie
▪ denkt analytisch en probleemoplossend
▪ plaatst problemen, zo nodig, in een bredere context
▪ plaatst de verpleegkundige redenering in multidisciplinaire context.
* Nader uitgewerkt onder deelcompetenties 1a en 1b.

Uit dit voorbeeld blijkt al, dat het hier gaat om complexe en verreikende competenties die recht doen aan de huidige veeleisende verpleegkundige praktijk en die bovendien –het auditteam vindt dat ook een belangrijke vereiste– door hun uitwerking en differentiatie in indicatoren een betekenisvol en richtinggevend kader vormen voor de reikwijdte van het toetsen en voor de grondslag van het beoordelen. Kortom het auditteam is zeer te spreken over de beoogde eindkwalificaties waar de opleiding zich met ingang van september 2012 op gaat richten.

In het “Opleidingsplan HBO Verpleegkunde 2011-2015” heeft de opleiding telkens nauwkeurig vastgelegd waar in het programma de betreffende deelcompetenties aan bod komen en op welk niveau.

Competentieprofiel cohorten jaar 2, 3 en 4.

Het landelijke beroeps- en competentieprofiel vormt, evenals bij andere verpleegkunde opleidingen in Nederland, een stevig fundament voor de beoogde eindkwalificaties van HBO-V opleiding van de HvA. Het profiel van de opleiding wordt in belangrijke mate bepaald door de door de overheid gestelde deskundigheidseisen, zoals vastgelegd in de wet-BIG² en de kwalificatiestructuur³.

² In de *Wet Beroepen Individuele Gezondheidszorg (Wet-BIG)* zijn vanuit de overheid deskundigheids- en opleidingseisen gesteld aan de opleiding en het beroep van verpleegkundige. Verpleegkundigen hebben de verplichting tot het uitvoeren van verantwoorde zorg en de voorbehouden handelingen, waarbij aangegeven is onder welke voorwaarden verpleegkundigen de beschreven handelingen mogen én moeten kunnen verrichten.

³ Omdat de Wet-BIG geen onderscheid maakt in handelingsniveau zijn de verschillen tussen niveau 4 (mbo) en 5 (hbo) in 1996 door de toenmalige ministeries van OCW en VWS verder uitgewerkt in de kwalificatiestructuur en eindtermen voor verpleging en verzorging.

Een werkgroep van deskundigen uit alle hbo-opleidingen verpleegkunde in Nederland⁴ vertaalde de kwalificaties naar competenties en scherpste ze aan voor niveau 5 ("Met het oog op de Toekomst", Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn – NIZW, 2001). Die beschrijving vormt de basis voor alle hbo bachelor-opleidingen verpleegkunde in Nederland. Uit de beschrijving van het opleidingsprofiel van de onderhavige HBO-V opleiding is het auditteam gebleken, dat dit specifieke profiel geheel is afgeleid van het competentieprofiel zoals dat in 2001 landelijk is vastgelegd.

Het opleidingsprofiel van de onderhavige HBO-V opleiding onderscheidt 5 rollen (zorgverlener, regisseur, ontwerper, coach en beroepsbeoefenaar) en 12 kerncompetenties (zie Bijlage IB) die de opleiding telkens op drie niveaus heeft beschreven. In feite gaat het dan om een differentiatie binnen het hierboven genoemde niveau 5:

- (1) beginnend: de student kan handelen in laagcomplexere situaties en heeft nog veel sturing nodig,
- (2) geoefend: de student kan zelfstandig handelen in standaard situaties,
- (3) competent: de student kan zelfstandig handelen in hoog complexe situaties, ook als er geen standaarden voorhanden zijn. De student is zelfsturend.

In de betreffende leerplanschema's heeft de opleiding telkens nauwkeurig vastgelegd waar in het programma de betreffende kerncompetenties aan bod komen en op welk niveau. Het auditteam wijst hier op om aan te geven, dat de opleiding niet alleen het onderscheid in de 12 kerncompetenties maar ook de differentiatie in 3 niveaus werkelijk zichtbaar heeft gemaakt in het programma en in de toetsing & beoordeling. Daarmee zij gezegd, dat de beoogde eindkwalificaties werkelijk richtinggevend zijn voor de programmering van de opleiding.

Profilering

De onderhavige opleiding kent een eigen profiel, dat met name tot uiting komt in haar keuze voor CanMEDS en dat voor het overige zichtbaar wordt in de opleiding zelve: de vertaling van de beoogde eindkwalificaties in programma en werkvormen. Het eigen profiel van de opleiding zal dan ook onder standaard 2 aan de orde komen.

Internationale afstemming

Met de keuze voor CanMEDS heeft de opleiding expliciet gekozen voor een internationale standaard als leidend principe voor de richting waarin de opleiding zich verder zal ontplooiën.

Voor zover CanMEDS nog niet de richting bepaalt, en dat is het geval voor het huidige 2^e, 3^e en 4^e jaar, geldt het volgende: in de wereld van de verpleegkunde is de ICN (International Council of Nurses) de leidende organisatie. Het Nederlands beroepsprofiel van de bachelor verpleegkunde is gebaseerd op de *ICN Code of Ethics for Nursing*. De opleidingen in Nederland, verenigd in het LOOV, hebben hun omschrijving van het verpleegkundige beroepsprofiel op dit internationale kader afgestemd, waarbij natuurlijk ook de Nederlandse Wet BIG als ijkpunt gold. Voorts hebben de opleidingen bij het opstellen van de voor de Nederlandse HBO-V opleidingen richtinggevend kerncompetenties en beroepsrollen ook rekening gehouden met internationale onderwijsstandaarden⁵, waardoor de Nederlandse kerncompetenties en beroepsrollen inhoudelijk vergelijkbaar zijn met de profielen in het buitenland. Dat geldt voor alle HBO-V opleidingen in Nederland, dus ook voor de onderhavige opleiding.

De mate waarin de opleiding *in haar programma* vorm geeft aan de internationale oriëntatie komt aan bod onder standaard 2.

---

⁴ Het Nederlands HBO-V is verenigd in het Landelijk Overleg Opleidingen Verpleegkunde – LOOV.

⁵ The Essentials of Baccalaureate Education for Professional Nursing Practice (1998)
– American Association of Colleges of Nursing (AACN)

Onderzoek

Deze onderzoekscompetentie is in de Body of Knowledge and Skills (BoKS) vertaald in vaardigheden als: probleem onderkennen en formuleren, onderzoeksvraag stellen, passende methodiek kiezen, beoordelen van een onderzoeksartikel, analyseren, synthetiseren, concluderen, implementatie-voorstellen formuleren, meetinstrumenten voor kwaliteitszorg hanteren. Op deze wijze heeft de opleiding, naar het oordeel van het auditteam er in ieder geval zorg voor gedragen dat de onderzoekscomponent verankerd is in de beoogde eindkwalificaties en wel op een wijze die relevant is voor de inrichting van de onderzoekslijn binnen het programma.

De mate waarin de opleiding *in haar programma* vorm geeft aan de onderzoekscomponent komt aan bod onder standaard 2.

Validatie

De beoogde eindkwalificaties zijn tot stand gekomen via een zorgvuldig proces van consultatie van het werkveld, waarbij alle Nederlandse HBO-V opleidingen betrokken waren. De eisen van het werkveld, de wettelijke vereisten (BIG), de internationale standaarden (ICN en AACN), de aangescherpte competenties van het NIZW en de gezamenlijke visie van het LOOV komen volledig tot hun recht in de beoogde eindkwalificaties.

Dit geldt mutatis mutandis ook voor de wijze waarop de internationale standaard CanMEDS tot stand is gekomen.

Functionaliteit

De onderhavige HBO-V opleiding heeft de beoogde eindkwalificaties gespecificeerd in een groot aantal concrete deel-competenties en indicatoren en wel zodanig dat zij, naar het oordeel van het auditteam zeer wel hanteerbaar zijn als beoordelingskader en dat is uiteindelijk ook de functie van de beoogde eindkwalificaties.

Weging en Oordeel

De beoogde eindkwalificaties van de onderhavige HBO-V opleiding, die voor beide varianten gelijk zijn, zijn direct ontleend aan de nationale (BIG, LOOV, NIZW) en aan de internationale eisen (ICN, AACN). Dit betekent in ieder geval, dat de beoogde eindkwalificaties passen binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk en dat zij wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie aansluiten bij de actuele eisen die in nationaal en internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan een bacheloropleiding tot Verpleegkundige.

Voorts heeft de opleiding de beoogde eindkwalificaties zodanig 'verfijnd', dat zij inderdaad richtinggevend zijn voor de inrichting van het programma en van de assessments daarbinnen. Iets wat in het opleidingsprogramma zichtbaar wordt.

Kortom: de beoogde eindkwalificaties (1) doen recht aan reikwijdte, complexiteit, inhoud, niveau en context van het beroep verpleegkundige, (2) worden gedragen door het werkveld, (3) zijn valide als onderwijskundig instrument voor de inrichting van het curriculum en van het toetsen & beoordelen. Daar komt nog bij dat de opleiding thans uitdrukkelijk heeft gekozen voor CanMEDS als richtinggevend kader waardoor in de opleidingsdoelstelling het *verpleegkundig handelen in complexe zorgsituaties* centraal staat. Iets wat het auditteam krachtig ondersteunt.

Dat laatste aspect en de wijze waarop de opleiding de beoogde eindkwalificaties heeft uitgewerkt tot een valide kader voor het toetsen & beoordelen, zijn voor het auditteam reden 'de beoogde eindkwalificaties' als goed te kwalificeren.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Het curriculum van de voltijdopleiding is qua inhoud leidend, en het duaal AGZ en voltijd AIZ onderwijs is leidend in de wijze van beoordelen & toetsing aan de hand van de CanMEDS competenties. Waar nodig zijn organisatorische aanpassingen gemaakt, waarbij de inhoud van het voltijdcurriculum onverkort geldt. Het voltijd en het duale programma hebben ongeveer hetzelfde aantal contacturen gemiddeld per lesweek.

De voltijdopleiding kent de afstudeerrichtingen: (1) Algemene Gezondheidszorg – AGZ, (2) AGZ Intensieve Zorg, (3) Geestelijke Gezondheidszorg – GGZ, (4) Maatschappelijke Gezondheidszorg – MGZ. Daarnaast biedt de voltijd opleiding de volgende minoren aan: Global Health, Kinderen, Maatschappelijke en Psychiatrische Hulpverlening, Intensieve Klinische Zorg, Zorgtechnologie en een Wetenschappelijke 'Doorstroomminor'.

De duale opleiding kent de afstudeerrichtingen (1) Algemene Gezondheidszorg – AGZ en (2) Geestelijke Gezondheidszorg – GGZ.

Programma

De Opleiding HBO-V heeft haar onderwijs ingevuld en gestructureerd in een programma dat, naar het oordeel van het auditteam in lijn is met en recht doet aan de 'beoogde eindkwalificaties', zoals beschreven onder Standaard 1.

Basisstructuur

Studiejaar	Structuur van de opleiding	
1e jaar	Propedeuse	Generieke vaardigheden/competenties
2e jaar	Post-propedeuse	Generieke en specifieke vaardigheden/competenties
3e jaar	Minor - stage	Specifieke vaardigheden / competenties
4e jaar	Afstudeerfase in afstudeerrichting	Specifieke vaardigheden / competenties

Leerlijnen

Leerlijn	Werkvorm	Inhoud
Conceptueel	cursorisch via hoor- en werkcolleges	concepten, theorieën, modellen
Vaardigheden	training	ontwikkelen beroepsvaardigheden
Integraal	project	realistisch beroepsproblemen
Praktijk	Stage / praktijk	meelopen en -werken in dagelijkse praktijk
Ondersteunend	portfolio, intervisie, , coaching, methodische praktijkbegeleiding, studieloopbaanbegeleiding	sturing van eigen competentieontwikkeling via reflectie en georganiseerde feedback

Inhoud, vorm en structuur

Analyse van de respectieve studiegidsen, de leerplanschema's, de zogeheten ontwikkeltaken, de inhoudelijke beschrijvingen van de leerlijnen, de Stage-gids en de Handleiding Afstudeerproject laten het volgend beeld zien. Een beeld dat in de gesprekken tijdens de audit werd bevestigd.

Het programma van de onderhavige opleiding legt een grote nadruk op evidence based practice en klinisch redeneren. Terecht ziet de opleiding klinisch redeneren als een essentiële vaardigheid van hbo-verpleegkundigen. Het curriculum is zo georganiseerd dat het klinisch redeneren, naar het oordeel van het auditteam, inderdaad een centrale plaats inneemt. Sinds 2011-2012 worden twee cursussen (klinisch redeneren en evidence-based practice) tijdens een stage onderwezen om de integratie tussen praktijk en theorie te optimaliseren. Met ingang van 2012 biedt de opleiding evidence based practice en klinisch redeneren aan als een studie-eenheid waarbij de opleiding gebruik maakt van de International Classification of Functioning (ICF), een instrument om het dagelijks functioneren in relatie tot gezondheid te meten.

Een tweede belangrijke eigenschap van de opleiding is de grote plaats die het 'praktijkleren' inneemt: de student loopt in alle jaren stage: in het 1^e jaar een stage van 10 weken. In de hoofdfase in totaal 62 weken. Van de in totaal 16 onderwijsblokken die de opleiding kent, zijn er 7 gewijd aan de stage-component. Zie voorts onder § *Interactie met de beroepspraktijk* en § *Leerwerkplaatsen*.

De Body of Knowledge and Skills (BoKS) die de inhoud van de opleiding mede bepaalt, is onder auspiciën van het LOOV vastgesteld. In de BoKS worden voor elk van de 12 kerncompetenties de achterliggende basiskennis, de deskundigheidsgebieden en de beroepsvaardigheden geïdentificeerd en nader omschreven.

Analyse van het opleidingsprogramma en raadpleging van de beschrijvingen van de specifieke curriculumonderdelen laten zien, dat de opleiding zich inhoudelijk inderdaad richt op de landelijk vastgestelde BokS. Maar de opleiding gaat verder, want zij zet zwaar in op de versterking van de conceptuele leerlijn vanuit haar overtuiging dat verpleegkundig handelen in complexe zorgsituaties en de grote nadruk op klinisch redeneren een gedegen kennis vereisen van actuele concepten, modellen, theorieën e.d.

Interactie met de beroepspraktijk

De interactie tussen de opleiding en het beroepenveld komt het meest tot uiting in de prominente plaats die het buitenschools leren inneemt via zogeheten leerwerkplaatsen (zie hieronder). De opleiding hanteert daarbij 3 modellen: werkplekinstructie (stage in jaar 1), meestergezel-principe (stage in jaar 2 en 3) en zelfevaluatie (jaar 4).

Hoewel het meester-gezel leren in alle stages aan de orde is, houdt de opleiding er in haar opdrachtformulering, in haar begeleiding en in haar beoordeling rekening mee, dat de positie van de stagiaire verschuift van onervaren student in het eerste jaar naar die van bijna-professional in het vierde jaar. Het ontwikkelen van de professionele beroepsuitoefening staat centraal. Omdat dit na het afstuderen de dominante wijze is waarop de verpleegkundige zich verder zal ontwikkelen, leert de student vanaf de eerste dag te reflecteren op het leren in de beroepspraktijk. Dit sluit aan bij het geven van werkbegeleiding volgens de principes van situationele (werk)begeleiding, waarbij de werkbegeleider de begeleidingsstijl aanpast aan de student en de werksituatie. In de afstudeerfase voor het voltijdonderwijs loopt de student stage binnen de gekozen afstudeerrichting. De afstudeerfase bestaat uit een afstudeerstage van tweeëntwintig weken, en een afstudeerproject (zie onder standaard 3). Alle beroepscompetenties staan in de afstudeerfase centraal.

Leerwerkplaatsen

De kwaliteit van buitenschools leren is voor de opleiding object van aanhoudende zorg. Wat tijdens de audit uit de gesprekken over het buitenschools leren bleek, is dat de opleiding bijzonder veel investeert in de kwaliteit van de begeleiding door de werkbegeleider (altijd een professional op hbo-niveau) binnen de instelling: (1) samen met het AMC, OLVG en andere regionale werkgevers heeft de opleiding de inrichting en de kwaliteitseisen van de werkplek en werkbegeleiding vastgesteld. (2) het starten van zogeheten 'proeftuinen' binnen instellingen in de verpleeghuissector, (3) de stages worden gestuurd door gestructureerde stage-opdrachten. (4) de rol- & taak verdeling tussen de opleiding en de instelling wordt telkens expliciet door beide partijen vastgelegd.

Praktijkleren en onderzoek via de Polifysiek

Medio 2012 is de opleiding gestart met de zogeheten Polifysiek, een AMC buitenpoli binnen de school waar onderwijs, onderzoek en praktijk samenkomen. Het drieluik patiëntenzorg–onderwijs – onderzoek krijgt hiermee een duidelijke plek, waarbij de buitenpoli een proeftuin is voor het ontwerpen en ontwikkelen van nieuwe zorg en innovaties.

Het auditteam is daar zeer positief over. Enerzijds omdat via de Polifysiek de reële verpleegkundige praktijk op een gestructureerde wijze binnen de school wordt gebracht, anderzijds omdat de Polifysiek uitdrukkelijk ook is bedoeld als een eenheid met een sterke focus op onderzoek. Zo werden ten tijde van de audit reeds de eerste afstudeerstukken uitgevoerd, onder leiding van de lector. De opleiding heeft een Polifysiek-programma in de maak met een grote nadruk op onderzoek, multidisciplinaire projecten en excellentietrajecten. Voor zover het auditteam thans kan beoordelen, heeft de opleiding met haar Polifysiek mogelijk een parel in huis. Gelet op de ambitie van de opleiding, maar vooral gelet op de hoge eisen die zij zelf stelt aan het opleiden van hbo verpleegkundigen en de deskundigheid die zij in huis heeft, verwacht het auditteam dat de Polifysiek inderdaad een succes zal worden, onderwijskundig, dus in termen van scholing, maar ook in termen van onderzoek.

Internationale oriëntatie

De opleiding functioneert in de internationale omgeving van de Amsterdamse gezondheidszorg en het stadsdeel Zuidoost. Dit leidt tot de noodzaak in het curriculum aandacht te besteden aan de bijzondere vraagstukken die dit oplevert. Vanuit de behoeften van het verpleegkundig werkveld geeft de opleiding haar eigen invulling aan het internationaliseringsbeleid. En wel, kort samengevat, als volgt.

In het curriculum staan drie gebieden van internationalisering centraal: (1) diversiteit, (2) 'internationalisation at home', en (3) 'internationalisation abroad'. De eerste twee gebieden, zo blijkt bijvoorbeeld uit de Studiehandleiding 1^e jaar (dual) en de Studiehandleiding 3^e jaar (voltijd), vallen binnen de basisvariant van internationalisering en zijn in het reguliere curriculum verweven. Het derde gebied (internationalisation abroad) valt binnen de plusvariant internationalisering, bedoeld voor studenten die ervoor kiezen gedurende een deel van hun opleiding in een internationale leeromgeving te functioneren. Jaarlijks maken ca. twintig studenten gebruik van deze mogelijkheid. Zij kiezen daarbij in het 3^e jaar voor de minor Global Health Studies (IHS).

Onderwijsconcept en begeleiding

De centrale notie is 'praktijkleren': integratie van concrete ervaringen in de praktijk met theoretische scholing en zelfreflectie. Daarbij zijn drie principes belangrijke plaats voor de didactische vormgeving van curriculumonderdelen:

- preconcepties van de student snel en met regelmaat ter sprake brengen.
- conceptual framework van de leerstof duidelijk maken voor de student.
- de (denk-)strategieën van de verpleegkundige professional expliciteren

Deze drie principes, en een kader met onderwijskundige ontwerpeisen voor studiehandleidingen leiden tot een set vaste ontwerpeisen voor de curriculumonderdelen: de zogeheten 'Ontwikkeltaken'. Het auditteam heeft daar enkele voorbeelden van ingezien en is daar zeer positief over. Niet alleen vanwege zorgvuldige opbouw, maar meer in het algemeen vanwege het instrument als zodanig: de "Ontwikkeltaak" als instrument voor de docent(en) om een bepaald opleidingsonderdeel in te richten.

Docenten

Personeel is deskundig, zeer betrokken en enthousiast. De vernieuwing van de opleiding heeft wel veel van hen gevraagd en vraagt nog steeds veel van hen. Dat blijft een aandachtspunt voor het management. Te meer daar de opleiding ook sterk groeit en dat brengt zo zijn eigen problemen met zich mee.

De strategische ambities zijn geoperationaliseerd in streefcijfers voor het scholingsniveau, die zijn opgenomen in het convenant ASHP: 50% master/PhD, 7% PhD en 80% didactische aantekening. Bij de opleiding zijn 44 medewerkers werkzaam (31,55 FTE, peildatum 1 maart 2012). Hiervan heeft 52% ten minste een master achtergrond, 11% een PhD en 75% een didactische aantekening. Voorts heeft de hbo-v heeft 10 docenten die de eerstegraads docentenopleiding HGZO gevolgd hebben. Daarnaast zijn nog twee medewerkers bezig met een promotieonderzoek, twee medewerkers met een masteropleiding en twee medewerkers met een opleiding voor de didactische aantekening. De verwachting is dat beide laatstgenoemde docenten in 2012 hun didactische aantekening zullen behalen.

Van de vaste bezetting is 17% werkzaam in de beroepspraktijk. Naast het vaste docentenkorps wordt veel gebruik gemaakt van externe docenten, die specifieke beroepspraktijkervaring inbrengen (gespecialiseerde Intensive Care (IC)-verpleegkundigen, geriatrisch verpleegkundigen, psychiatrisch verpleegkundigen, pijnverpleegkundigen, verloskundige, arts). De gastdocenten werken voornamelijk in het AMC en OLVG, maar komen bijvoorbeeld ook uit het VUmc en GGZ inGeest. Door samenwerking tussen het vaste docentenkorps en de externe docenten vindt kruisbestuiving plaats. Tijdens jaarlijkse functionerings- en beoordelingsgesprekken wordt uitgebreid aandacht besteed aan persoonlijke ontwikkeling. Deze gesprekken worden gevoerd met alle vaste docenten.

Voorzieningen

De infrastructuur waarvan de opleiding gebruik maakt is zeer wel voldoende om de uitvoering mogelijk te maken. Studenten en docenten zijn daar ook tevreden over. Zo blijkt uit de evaluaties, maar ook uit de gesprekken tijdens de audit.

De opleiding is gehuisvest in een modern onderwijsgebouw. In het gebouw bevinden zich open studielandschappen, collegezalen, praktijklokalen, ruimtes voor werkgroepen en projectgroepen, een goed geoutilleerde bibliotheek en een auditorium. Naast de onderwijsvoorzieningen zijn er een stilleruimte, een restaurant, een copyshop, een boekwinkel en sportfaciliteiten. Het gebouw voldoet qua lokalen en voorzieningen aan de standaard, hoewel de grote groei die de opleiding heeft doorgemaakt de afgelopen jaren soms een beroep doet op het creatief gebruiken van de ruimtes.

Studenten worden ondersteund door het Bureau Services voor wat betreft de studenten-administratie, netwerkfaciliteiten, het Studenten Informatie Systeem, de Digitale Leer Werk Omgeving en intranet.

Studenten die het AMC-programma volgen en duale AMC-studenten hebben thuis toegang tot de digitale mediatheek van de UvA. De overige studenten kunnen eveneens gebruik maken van de UvA-mediatheek, maar hebben geen thuistoegang. Verder zijn er geen verschillen in de mogelijkheden om gebruik te maken van de beschikbare faciliteiten.

Daarnaast investeert de opleiding om blended learning meer vorm te kunnen geven. Zo staan naast verschillende bedden in het vaardigheidslokaal ook laptops, zodat studenten een vaardigheid kunnen bekijken en aansluitend zelf oefenen. Ook worden nagenoeg alle hoorcolleges uit jaar 1 opgenomen t.b.v. webcolleges. Het wordt door studenten in hoge mate gewaardeerd dat zij de colleges thuis nog eens terug kunnen kijken. Werkelijk een sterk punt van de opleiding.

De studieloopbaanbegeleiding is voor de duale variant hetzelfde als voor de voltijd. In de praktijk blijkt dat door de beperkte groepsgrootte van de duale variant er meer ruimte is voor individuele begeleiding. Voor duale opleiding geldt nog dat er gedurende het hele studietraject twee aanspreekpunten zijn: vanuit de opleiding een studieloopbaanbegeleider en een door de werkgever aangewezen werk/praktijkbegeleider. De documentatie en de gesprekken tijdens de audit leiden tot het volgende beeld: de student bespreekt zijn leer- en onderwijssituaties met docenten, studieloopbaanbegeleiders (slb-ers), stage- en praktijkbegeleiders en ook met –het auditteam vindt dat een sterk punt– medestudenten. De docent treedt niet alleen op als inhoudsdeskundige, maar vooral ook als coach van het leerproces en stuurt bij als dat nodig is. Elke student heeft een eigen studieloopbaanbegeleider. Ook de studieloopbaanbegeleider coacht. Met hem bespreekt de student regelmatig - aan de hand van gestelde leerdoelen – de studievoortgang. Een ander naar volle tevredenheid van de studenten, zo blijkt uit de evaluaties en uit de gesprekken tijdens de audit.

Weging en Oordeel

De HBO-V van de HvA biedt een samenhangend en veeleisend programma aan op een hoog niveau, waarbinnen interactie met het werkveld een cruciale rol speelt via het zogeheten 'praktijkleren' dat een prominente plaats inneemt in de scholing.

De ambitie van de opleiding (hbo-verpleegkundige opleiden die klaar zijn voor de gezondheidszorg van de toekomst) wordt zichtbaar in de inhoud & leerdoelen. Mede dankzij het consequent uitgewerkt didactisch concept, waarbij praktijkleren en reflectie centraal staan maar dan wel op basis van een gedegen kennis, is de opleiding erin geslaagd de reikwijdte, oriëntatie en het niveau van de beoogde eindkwalificaties zichtbaar te maken in de inhoud en de vormgeving van het programma.

In termen van discipline- en werkveldkennis & -ervaring en in termen van didactische bekwaamheid is de kwaliteit van het docenten ruimschoots voldoende. De interactie met het lectoraat zal via de Polifysiek een krachtige stimulans krijgen. Dat is ook nodig. Ten eerste om de toekomstgerichte en vernieuwende dimensie van de opleiding verder tot ontwikkeling te brengen. Ten tweede om de ontwikkeling van de onderzoeksvaardigheden van de studenten te versterken.

De wijze waarop de HvA aan de onderhavige bachelor-opleiding een *vernieuwende* richting, een samenhangende structuur en een relevante en veeleisende inhoud geeft alsmede de kwaliteit en betrokkenheid van het team dat het programma uitvoert, leiden bij het auditteam tot het oordeel, dat de HvA met de onderhavige opleiding een bachelor-opleiding in uitvoering heeft genomen die qua onderwijsleeromgeving volledig voldoet aan de eisen die in deze standaard 2 aan de orde zijn. Een kwalificatie 'goed' ligt dan ook in de rede.

4.3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

De wijze waarop de HBO-V het 'Toetsen & Beoordelen' uitvoert, maakt in elke fase van de opleiding manifest welk kennis- en prestatieniveau zij *feitelijk* van haar studenten eist en welk kennis- en prestatieniveau haar studenten *feitelijk* bereiken. Het proces 'toetsen & beoordelen' vormt dan ook de ruggengraat van de opleiding.

Toetsbeleid

'Toetsing & beoordeling' is formeel geregeld in de Onderwijs- en Examen Regeling (OER) van de opleiding. De examencommissie is verantwoordelijk voor toetsing en examinering.

Het toets-beleid laat zich vangen in onderstaande opvattingen over toetsen & beoordelen.

- Toetsen als onderdeel van het leren: na de toetsing inhoudelijke feedback richting studenten als integraal onderdeel van het toetsen & beoordelen.
- Competentiegericht toetsen: via competentiebeoordelingen / portfolio-beoordelingen, aan de hand van stage-opdrachten en (andere) praktijkopdrachten
- Afzonderlijk kennis/ inzicht-gerichte toetsen vanwege het grote belang dat de opleiding hecht aan gedegen kennis.
- Afzonderlijke vaardigheidstoetsen: vaardigheden als manifest onderdeel van het verpleegkundig handelen

De examencommissie en de toetscommissie

De examencommissie is, zo blijkt uit de formele taakstelling en de aanstellingsdocumentatie, maar ook uit de gesprekken tijdens de audit, ingericht volgens de thans geldende normen zoals die in de Wet Versterking Besturing zijn vastgelegd. De examencommissie bestaat uit vijf leden, één van deze leden werkt niet bij de eigen opleiding. Geen van de leden behoort tot het management van de hbo-v. De examencommissie ziet toe op de naleving van de onderwijs- en examenregeling. Zij doet dit, zo bleek uit de gesprekken tijdens de audit, actief door adviezen te geven aan het management en door te reageren op klachten en incidenten.

De examencommissie richt zich bij de advisering vooral op studeerbaarheid, uitvoerbaarheid en het voorkomen van onnodige studievertraging.

Als consequentie van bovengenoemde wet volgen de leden regelmatig bijscholing. In 2012 heeft de examencommissie een HvA-brede scholing voor examencommissies gevolgd. Verder is de tijd die de leden van de examencommissie voor hun werk ter beschikking krijgen, sterk verhoogd. De examencommissie beoogt transparantie, onder andere door het publiceren van procedures op intranet (voor studenten en docenten), door terugrapportage en het bespreken van casuïstiek met het docententeam. Eenmaal per maand voegt de programmamanager zich bij de beleidsvergadering.

De toetscommissie bestaat uit drie leden. Haar belangrijkste taak is het bewaken en optimaliseren van de kwaliteit van toetsing binnen de opleiding verpleegkunde. Hiertoe controleert de toetscommissie steekproefsgewijs de schriftelijke toetsen, en adviseert zij docenten bij het ontwerp van toetsen via consultafspraken.

De examencommissie heeft in de afgelopen periode in overleg met het management verschillende verbeteringen aangebracht in de afstudeerprocedure. Samengevat betreffen deze: een betere scheiding tussen beoordelen en begeleiden, het scheppen van waarborgen dat de beoordeling individueel plaatsvindt en het benoemen van academisch opgeleide beoordelaars als examinatoren in het afstudeerproject. Deze maatregelen worden gedetailleerder beschreven in de volgende paragraaf. Door deze maatregelen wordt beter geborgd dat het beoogde eindniveau ook gerealiseerd wordt. Jaarlijks toetst de commissie bovendien of dit daadwerkelijk het geval is, via een zogenaamde 'dag van de steekproef'. De examencommissie ziet erop toe dat studenten niet onnodig lang over hun studie doen, en bewaakt dat de zwaarte van de eventuele extra toetsing geborgd is (het voorkomen van zogeheten 'genadezesjes').

Toetsvormen

Leerlijn	Toetsvorm
Integrale lijn	patiëntencasuïstiek / patiëntenpresentatie / projectopdracht / stage-beoordeling / competentiebeoordeling / portfolio-beoordeling / Afstudeeropdracht
Conceptuele lijn	kennistoets / casustoets / paper
Vaardighedenlijn	vaardighedentoets (hands on) / casus (simulatie) / reflectie-opdracht (hands off)
Praktijklijn	korte klinische beoordeling / praktijkopdracht / stage-beoordeling / lange klinische beoordeling
Ondersteunende lijn	reflectie-opdracht / assessment

Examinatoren

In het studiejaar 2011-2012 heeft de examencommissie uitvoerende docenten de bevoegdheid toegekend om examens af te nemen van de door hen verzorgde lessen. Dit geldt niet voor gastdocenten en studenten/stagiaires van de lerarenopleiding HGZO. Daarnaast zijn voor het afstudeerproject separaat examinatoren benoemd. Voor het studiejaar 2012-2013 heeft de examencommissie een document met vereisten opgesteld, waaraan docenten moeten voldoen om examens te kunnen afnemen. De voornaamste criteria hierin zijn de vakinhoudelijke en didactische bekwaamheid. Met ingang van 2012-2013 worden docenten op basis van deze criteria benoemd als examinator.

Stages

In 2010 is de opleiding in het AGZ-duale programma en in het AGZ intensieve Zorg programma gestart met een systeem van Korte Klinische Beoordelingen (KKB) en Lange Klinische Beoordelingen (LKB). Naar het oordeel van het auditteam bevordert dit systeem het leren en het beoordelen van kritische beroepssituaties. Afhankelijk van de bevindingen in deze groepen, kan dit systeem ook in de voltijdopleiding gebruikt gaan worden. Meer dan voorheen zal er, bij onvoldoende beoordelingen in een stage, nagegaan worden welk deel binnen dezelfde stage herkanst kan worden. Daarnaast zullen onvoldoende stages niet meer 'automatisch' volledig herkanst worden, maar meer op maat. Onderdelen kunnen soms in een volgende stage of in een stage-verlenging alsnog op voldoende niveau ontwikkeld worden. Voor alle cohorten geldt dat tijdens stages de praktijkopdrachten en het functioneren beoordeeld worden. Werk- en praktijkopleiders spelen een belangrijke rol bij deze beoordelingen, maar het eindoordeel wordt gegeven door de docent die de stage begeleidt.

Kwaliteitsborging

De opleiding besteedt veel aandacht aan de betrouwbaarheid en validiteit van de toetsen. In alle studiehandleidingen worden de toetsingsvorm en de beoordelingscriteria beschreven. Deze worden bij het ontwerp van de handleidingen gecontroleerd door de curriculumcommissie. Hierbij wordt nagegaan of de beoordelingscriteria zijn afgeleid van de programmadoelen en of de toetsingsvorm geschikt is. Zowel studenten als docenten weten hierdoor vanaf de start van het onderwijsprogramma hoe en waarop in het programma getoetst en beoordeeld wordt. In enkele studiehandleidingen is een toetsmatrix opgenomen. Dit verhoogt het inzicht en de transparantie voor alle betrokkenen. Met de start van het nieuwe curriculum wordt in alle studiehandleidingen een toetsmatrix opgenomen.

Aan de hand van een controleschema controleert de toetscommissie steekproefsgewijs toetsen. De docent die de toets geconstrueerd heeft ontvangt feedback en indien nodig stelt de docent de toets bij. Het controleschema is via twee steekproeftrekkingen samengesteld. De eerste steekproef is een doelgerichte steekproef bij nieuwe docenten, nieuwe programmaonderdelen en toetsen waarover klachten zijn binnengekomen. De tweede steekproef is een aselechte steekproef uit de overige toetsen.

Alle docenten van de opleiding zijn inmiddels bijgeschoold op het terrein van toetsvormen, vraagconstructie, ontwerpen van opdrachten, beoordelen van opdrachten, ontwerpen van cases en leereffectieve feedback-methoden. In het vervolg op deze bijscholing worden elk semester twee 'toetsontwikkelingsdagen' gehouden. Docenten werken met elkaar en met onderwijskundige ondersteuning aan het maken van toetsen. Op deze wijze wordt de toetsdeskundigheid continu bevorderd. Het auditteam is over deze aanpak zeer te spreken.

Het auditteam heeft een scala aan toetsen, opdrachten, portfolio's, stageverslagen en andere producten op basis waarvan studenten worden getoetst, geraadpleegd⁶ en komt tot de slotsom, dat de kwaliteit van zowel de toetsingen als de beoordelingen –en dan gaat het om validiteit, betrouwbaarheid en objectiviteit, maar ook om inzichtelijkheid en herkenbaarheid – meer dan voldoende geborgd is.

Het afstuderen

Afstuderen HBO-V opleiding

De student studeert af door zowel de vierdejaars-stage als het afstudeerproject Zorgverbetering (achtereenvolgens) met succes te voltooien. De student dient te bewijzen dat hij alle twaalf beroepscompetenties heeft verworven.

1. Met het succesvol afronden van de stage in het vierde opleidingsjaar sluit de student het praktijkdeel van de opleiding af. In de stage worden de competenties beoordeeld die uitsluitend in de praktijk kunnen worden aangetoond, omdat deze competenties contact met patiënten en collega's vereisen. Deze stage is verdiepend ten opzichte van de vorige stages. Het gaat hierbij niet zozeer om een toenemende complexiteit van de stageplek zelf, maar om het niveau van functioneren van de student dat voortdurend zal toenemen in de richting van het niveau van een beginnend verpleegkundige. Doel, organisatie en criteria van de vierdejaars-stage zijn gedetailleerd aangegeven in de "Stagegids jaar 4 hbo-verpleegkunde". Binnen de stage ontwikkelt de student zich in alle competentiegebieden, zowel zorginhoudelijk (kennis en vaardigheden) als op het vlak van de zorgorganisatie en de verdere ontwikkeling tot professioneel verpleegkundige.

---

⁶ Toetsingen m.b.t. o.a. 'klinisch redeneren, anatomie, fysiologie, pathologie, kindergeneeskunde, evidence based practice, pijn.

Dit omvat dus de directe zorgverlening, het regisseren van de zorg, het multidisciplinair samenwerken, het ontwerpen van hulpmiddelen die de zorg beter maken, het geven van werkbegeleiding en het bijdragen aan deskundigheidsbevordering. De afronding van de stage vindt plaats in een beoordelingsgesprek, waaraan wordt deelgenomen door de student, diens werkbegeleider uit de stagepraktijk, en een docent. De docent stelt op grond van de in de Stagegids vastgelegde normen de eindbeoordeling vast. In dit gesprek wordt besproken hoe en tot welk niveau de competentieontwikkeling heeft plaatsgevonden. De competenties worden besproken aan de hand van de indicatoren. De werkbegeleider geeft hierbij concreet aan hoe en wat geleerd is. De docent stelt expliciet vast of en op welke wijze de student het vereiste afstudeerniveau op de eerdergenoemde vijf competenties kan aantonen. Daarnaast schrijft de student een verslag, waarin gereflecteerd wordt op het leren en wat dit de student heeft opgeleverd. De docent gebruikt dit verslag bij de oordeelsvorming. De docent legt de informatie uit het gesprek schriftelijk vast en bepaalt de waardering in de vorm van een eindcijfer. Het auditteam heeft naast de afstudeerwerkstukken (zie hieronder) ook nog eens vier extra stageverslagen geraadpleegd die door de opleiding als 'positief waren beoordeeld en stelt vast dat die beoordelingen in alle gevallen terecht waren.

2. Het afstudeerwerk in de laatste fase van de opleiding bestaat uit een 'project zorgverbetering'. Het project omvat 12 ec's en wordt gedetailleerd beschreven in de "Handleiding Afstudeerproject Werken aan Zorgverbetering". Het gaat om een realistisch project dat uitgevoerd wordt voor een zorginstelling, die de opdrachtgever is. Doel is het realiseren van zorgverbetering in een professionele omgeving, waarin primaire verpleegkundige zorg wordt verleend. Dit kan bijvoorbeeld een afdeling van een ziekenhuis zijn, een thuiszorgorganisatie of een psychiatrische behandelafdeling. Daarbij worden vanuit het lectoraat projectonderwerpen aangedragen. Voorbeelden: (1) verbetering van pijnregistratie, (2) het ontwerpen van een ontslagprocedure (3) ontwerpen van een voorlichtingstraject bij een specifieke aandoening.

Blijkens de Handleiding, maar ook blijkens de beoordelingsformulieren corresponderen de criteria van de opleiding met de professionele eisen die in de praktijk aan dit type producten worden gesteld. Een goede zaak! Door de uitvoering van dit project laat de student zien de competenties die horen bij de rol van ontwerper, coach en beroepsbeoefenaar in voldoende mate te beheersen. De studenten voeren het project in tweetallen uit. Binnen het project schrijven de studenten een duidelijk herkenbaar individueel deel van ongeveer 2000 woorden, waarmee zij zich inhoudelijk optimaal profileren. Dit deel van het project wordt individueel beoordeeld. Daarnaast wordt een individueel cijfer gegeven voor de wijze waarop de student projectvaardigheden als regievoering, initiatief nemen, resultaatgerichtheid en omgaan met feedback heeft laten zien. Alle onderdelen van het project zijn, zoals gezegd, voorzien van beoordelingscriteria, die beschreven staan in de handleiding. De criteria zijn gericht zowel op product- als op procesniveau. Op productniveau wordt onder andere gekeken naar de mate waarin de vraagstelling is beantwoord en de analyse is uitgevoerd.

Naast de afstudeerstage (25ec's) waar het verpleegkundig handelen centraal staat, is het afstudeerwerk (12ec's), mede gelet op het centrale thema daarvan, gericht op de meer cognitieve competenties. Het auditteam geeft de opleiding in overweging zich nog eens nader te bezinnen op de afstemming en de verhouding tussen beide afstudeeronderdelen.

Gerealiseerde eindkwalificaties

Het auditteam merkt op, dat de opleiding een goed uitgewerkt beoordelingskader hanteert waarin zij de functie en reikwijdte van de vereiste afstudeerwerkstukken helder heeft vastgelegd op een wijze die past bij het bachelor niveau, en waarin zij voorts de inhoudelijke en formele criteria zorgvuldig specificceert.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde niveau van de eindwerkstukken heeft het auditteam 20 werkstukken beoordeeld, deels uit het cohort 2011-2012, deels uit het cohort 2010-2011. Het auditteam beoordeelt de betreffende werkstukken, die alle door de opleiding positief zijn beoordeeld, ook positief. Anders gezegd, alle werkstukken die het auditteam heeft ingezien, bieden voldoende grond om de betreffende studenten de bachelor graad te verlenen en dat heeft de opleiding dan ook terecht gedaan.

Wel merkt het auditteam op, dat de kwaliteit van de werkstukken sterk varieert en dat die variatie onvoldoende in de beoordeling door de opleiding zichtbaar wordt. Te veel werkstukken beoordeelt het auditteam als voldoende. Reden om bij dit onderdeel van standaard 3 te volstaan met diezelfde kwalificatie

Het verdient in dit licht sterk aanbeveling het lectoraat actief te betrekken bij de beoordeling van de eindwerkstukken.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel dat de HBO-V opleiding een gedifferentieerd en toch transparant assessmentsysteem in werking heeft dat haar in staat is vast te stellen of haar studenten de beoogde eindkwalificaties op het vereiste bachelor niveau hebben bereikt. De opleiding zorgt ervoor dat het toetsen & beoordelen valide en betrouwbaar verloopt, dankzij o.a. duidelijke beoordelingskaders, steekproefsgewijze controle door de toetscommissie en door het inzetten van meerdere (ook externe) beoordelaars. De examencommissie en de onder haar verantwoordelijkheid opererende toetscommissie spelen hierin aantoonbaar een belangrijke en sturende rol. Naar het oordeel van het auditteam is de inrichting van het 'toetsen & beoordelen, goed te noemen. Reden voor het auditteam dit onderdeel van standaard 3 met een 'goed' te beoordelen.

Op basis van de door het auditteam geraadpleegde eindwerkstukken, komt het auditteam tot de conclusie dat de beoogde eindkwalificaties inderdaad worden gerealiseerd. Reden voor het auditteam te concluderen tot een oordeel 'voldoende' voor dit onderdeel van standaard 3. Het eindoordeel over standaard 3 is ook 'voldoende', omdat het auditteam het oordeel over de gerealiseerde eindkwalificaties veel zwaarder laat wegen dan zijn oordeel over het systeem van toetsen & beoordelen.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Algemene conclusie

De HBO-V opleiding van de HvA biedt een goed en helder gestructureerd programma aan dat niet alleen direct aansluit op de set landelijk vastgestelde eindkwalificaties, maar ook op de internationale standaard voor bachelor opleidingen verpleegkunde.

De kracht van de Opleiding HBO-V ligt in (a) de hechte banden met de beroepspraktijk, (b) de zorgvuldige inrichting en kwaliteitsborging van het 'toetsen & beoordelen, (c) het niveau van de vakinhoudelijke scholing en (d) de prominente plaats van evidence based practice en klinisch redeneren in het programma. Deze kenmerken zijn zichtbaar in de samenstelling van het docententeam, in de doelstelling, inhoud en werkvormen van het programma en in het weldoordacht didactisch concept.

Advies m.b.t. accreditatie

Gelet op de kwaliteit van de opleiding, is het auditteam van mening, dat de HBO-V opleiding van de HvA in aanmerking komt voor een accreditatie voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

1. 'Werken aan zorgverbetering' is een belangrijk thema in de afstudeerfase. Naast de afstudeerstage (25ec's) waar het verpleegkundig handelen centraal staat, is het afstudeerwerk (12ec) gericht op de meer cognitieve competenties. Het auditteam geeft de opleiding in overweging zich nog eens nader te bezinnen op de afstemming en de verhouding tussen beide afstudeeronderdelen.
2. De vernieuwing van de opleiding heeft veel van de docenten gevraagd en vraagt nog steeds veel van hen. Dat moet een aandachtspunt blijven voor het management. Te meer daar de opleiding ook sterk groeit, wat zo zijn eigen problemen met zich mee brengt zoals interne communicatie en begeleidingscapaciteit in (met name) de afstudeerfase, maar ook bij aanvang van de studie, bijvoorbeeld in het kader het HvA project Sturen op Succes, dat gericht is op het substantieel verminderen van de studieuitval.
3. De kwaliteit van buitenschools leren is voor de opleiding object van aanhoudende zorg. Wat tijdens de audit uit de gesprekken over het buitenschools leren bleek, is dat de opleiding daar reeds veel in investeert. In dit verband geeft het auditteam de opleiding in overweging samen met de zusteropleidingen een plan van aanpak op te stellen leidend tot certificering van stageplaatsen als een belangrijk onderdeel van een nog te ontwikkelen kwaliteitssysteem, waarbij het buitenschools leren aan (landelijk overeen te komen) eisen dient te voldoen.

BIJLAGE I   Scoretabel

Score tabel hbo bachelor-opleiding HBO-V voltijd / duaal	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	Goed
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Goed
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende
Algemeen eindoordeel	Voldoende

BIJLAGE II Specifieke eindkwalificaties HBO-V

De afgestudeerde beschikt over de volgende competenties:

- 1. Verpleegkundig handelen:** de verpleegkundige
  - verleent zorg in laag tot hoog complexe zorgsituaties van opname tot ontslag
  - verleent preventieve zorg aan individuen en groepen
  - onderbouwt de zorg met behulp van klinisch redeneren.
- 2. Communicatie:** de verpleegkundige
  - gaat een vertrouwensrelatie aan met de patiënt
  - geeft informatie, voorlichting, GVO en advies aan individuen en groepen
  - zorgt voor een effectieve informatie-uitwisseling met alle betrokkenen.
- 3. Samenwerking:** de verpleegkundige
  - werkt effectief samen met alle betrokkenen
  - adviseert en geeft consult aan collega's binnen en buiten de eigen organisatie.
- 4. Kennis en wetenschap:** de verpleegkundige
  - draagt systematisch bij aan verbetering en vernieuwing van de zorgverlening
  - geeft werkbegeleiding aan student en nieuwe medewerker
  - zorgt voor het voortdurend actueel houden van de eigen kennis.
- 5. Maatschappelijk handelen:** de verpleegkundige
  - herkent en verheldert ethische problemen en beargumenteert de gekozen handelswijze
  - herkent structurele gezondheidsproblemen, behartigt de belangen voor de eigen patiëntenpopulatie en stelt dit op de juiste plek aan de orde binnen de organisatie.
- 6. Organisatie:** de verpleegkundige
  - coördineert zorgverlening en preventieprogramma's en waarborgt daarbij de continuïteit van zorg
  - ontwerpt kwaliteitszorg ten behoeve van de verpleegkundige zorgverlening
  - neemt de rol van klinisch leider op zich.
- 7. Professionaliteit:** de verpleegkundige
  - geeft blijk van het vermogen zichzelf bewust te sturen
  - handelt volgens de waarden en normen van het verpleegkundig beroep
  - vervult zowel een autonome als participerende rol in de zorgverlening en kan keuzes verantwoorden.

BIJLAGE III Schematisch overzicht programma HBO-V

Ter illustratie het *basis* leerplanschema HBOV- voltijd

Jaar 1					
Conceptuele leerlijn	ec	Vaardigheden leerlijn	ec	Praktijkleerlijn	ec
Medische Kennis 1	7	VTV ⁸ 1	4	Stage 1	15
Medische kennis 2	3	VTV 2	3		
Medicijnleer	2	VR ⁹ 1	1		
Psychopathologie 1	4	COVA ¹⁰ 1	2		
Inleiding psychologie	3				
EBP KLRE ⁷ 1	4				
EBP KLRE 2	5				
ondersteunende leerlijn					
SLB ¹¹ 1	5				
SLB 2	1				
SLB 3	1				
Vorbereiding afstudeerrichting AGZ intensieve zorg					
Medische kennis circulatie / ademhaling			2		
Medische kennis oncologie			1		
Medische kennis kind			1		
Medische kennis endocrinologie			2		
Medische kennis zenuwstelsel			2		
EBP thema 1			2		

Jaar 2						
semester	Integrale leerlijn	ec	Conceptuele lijn	ec	Vaardigheden lijn	Ec
1 ^e semester	Project:		Gezondheidspsychologie	2	VTV 4	2
	Preventieprogramma	6	Ontwikkelingspsychologie	2	COVA 2	1
	Wetenschapsquiz 1	2	Kindergeneeskunde	2	VTV 5a	1
			Verloskunde	2		
			EBP 2	1		
			Psychopathologie 3	2		
			Medische kennis 4 (oncologie)	2		
			Palliatieve zorg:	2		
			palliatieve verpleegkunde ethiek			
			kwalitatief onderzoek Chronisch zieken	2		
2 ^e semester	Stage (inclusief verslagen en beoordeling)					16
	Opdrachten:					
	- Leergedrag					1
	- Plannen van verpleegkundige zorg					3
- Verpleegtechnische handelingen					2	
- Coördinatie en continuïteit van zorg					3	
Methodische praktijkbegeleiding						1
Terugkom onderwijs						1
COVA 2 stage						1
Recht						1
Ondersteunende leerlijn		Studieloopbaanbegeleiding				2

⁷ EBP KLRE: Evidence based practice – klinisch redeneren

⁸ VTV: Verpleegtechnische vaardigheden

⁹ VR: Verpleegkundig rekenen

¹⁰ COVA: communicatieve vaardigheden

¹¹ SLB: studieloopbaanbegeleiding

Jaar 3					
Praktijkleerlijn	ec	Vaardighedenlijn	ec	Conceptuele leerlijn	ec
Stage	20	COVA 3	1	KLRE 3 EBP 3	2 2
- AGZ / MGZ / GGZ / VGZ - verslagen en evaluatie	1				
Terugkom onderwijs	1				
Begeleide intervisie	1				
Training werkbegeleiding	1				
Ondersteunende leerlijn		Studieloopbaanbegeleiding			1

Jaar 4						
semester	Praktijkleerlijn	ec	Vaardighedenleerlijn	ec	Conceptuele lijn	ec
1 ^e semester	Stage	25	Training werkbegeleiding	1	Organisatiekunde	1
	Terugkom onderwijs	1	COVA 4	1		
	Verslagen en evaluatie	2				
	Integrale leerlijn		Vaardighedenleerlijn		Conceptuele lijn	
2 ^e semester	Afstudeerproject: Zorgverbetering	15	COVA 4 (GGZ)	2	EBP 4	2
					KLRE 4	3
					IKZ ¹² 2	2
					- AMC-programma	
					- AGZ	
					- MGZ	
					Chronisch Zieken 2	2
					VR 3	1
					Kwaliteitszorg	1
Ondersteunende leerlijn			Studieloopbaanbegeleiding			2

¹² IKZ: Intensief Klinische Zorg

BIJLAGE IV Programma en werkwijze

Tijd	Gesprekspartners	Gespreksonderwerpen
08.15 – 08.30	Inloop & ontvangst auditteam	
08.30 – 09.15		Intern overleg auditteam
09.15 – 10.15	Kennismaking MT en vaststellen agenda MT/ CvB: Doelstellingen <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wilma Scholte op Reimer (lector/ opleidingsmanager) ▪ Corine Latour (programmamanager) ▪ Marcel Drost (manager HRM) ▪ Rien de Vos (domeinvoorzitter) 	eigenheid opleiding – ambities – hbo-niveau relatie beroepenveld – internationalisering onderzoek
10.15 – 10.30	Pauze	Interne terugkoppeling
10.30 – 11.30	Docenten: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jos Dobber (hoofddocent / voorzitter curriculumcie) ▪ Ton vd Broek (coördinator jaar 1 en 2) ▪ Lynette Menting (coördinator dual) ▪ Annemieke Bakker Arkema (docent psychologische vakken) ▪ Laura te Hennepe (gastdocent / trainer gespreksvaardigheden) ▪ Robert Wagenveld (coördinator SLB) 	realisatie onderwijsleeromgeving <ul style="list-style-type: none"> ▪ inhoud, vorm, eigen inkleuring ▪ onderzoek – stage - internationalisering ▪ beoordelen en toetsen ▪ borging niveau ▪ aansluiting instrumers relatie docenten beroepenveld deskundigheid docenten specifieke voorzieningen
11.30 – 12.30	Studenten <ul style="list-style-type: none"> ▪ Patricia Jepma (voltijd jaar 4, honours) ▪ Isha Verkaik (voltijd jaar 4, opleidingscommissie) ▪ Arie Sijbesma (dual-GGZ jaar 2) ▪ Nick Looij (voltijd jaar 1) ▪ Suzanne Kleipol (voltijd AIZ jaar 2) ▪ Demi Bakker (voltijd jaar 2) ▪ Ilse Nieuwendijk (dual-AGZ jaar 3) 	kwaliteit en relevantie programma studeerbaarheid – intake en aansluiting toetsen en beoordelen kwaliteit docenten – voorzieningen
12.30 – 13.15	Lunch auditteam – Raadplegen materialen	Interne terugkoppeling
13.15 – 14.00	Open Spreekuur Rondleiding / raadplegen materialen	
14.00 – 14.30	Docenten: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Marjolein Snaterse (EBP-adviseur, promovendus) ▪ Andrea Kuckert-Wöstheinrich (coördinator minor Global Health) ▪ Loes Kunst (praktijkondersteuner verpleegtechnische vaardigheden) ▪ Elsbeth Wielinga (docent met leidinggevende taken) ▪ Pamela Abendanon (docent / leerwerkplaats) 	Deskundigheidsbevordering / pop docenten onderzoek – lectoraat en kenniskring
14.30 – 15.15	Werkveldvertegenwoordiging <ul style="list-style-type: none"> ▪ Robert Simons (verpleegkundig bestuurder AMC) ▪ Edwin Pompe (zorgmanager divisie 4 Vumc) ▪ Astrid Wiggers (hoofd verpleegkundige opleidingen GGZ inGeest) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ contacten met opleiding ▪ actuele ontwikkelingen en vertaling naar programma ▪ wensen vanuit het werkveld ▪ eigen inkleuring opleiding – stage ▪ begeleiding – onderzoek – niveau
	Alumni <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kiki Jansen ▪ Nancy vd Hoorn ▪ Frank Baltus ▪ Chiel Greuter 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) ▪ functioneren in de praktijk of vervolgopleiding
15.15 – 16.00	Examencommissie / toetscommissie <ul style="list-style-type: none"> ▪ Joop Bouwman (voorzitter) ▪ Vivi van Woudenberg (lid examencommissie) ▪ Yvonne Wijdeven (lid examencommissie) ▪ Eric Tigchelaar (extern lid examencommissie; docent opleiding ergotherapie) ▪ Margriet van Iersel (toetscie, coördinator afstuderen) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bevoegdheden / taken examencommissie ▪ en toetscommissie rol in de interne kwaliteitszorg toetsing
16.00 – 16.15		Interne terugkoppeling: bepaling pending issues / Inzien materiaal
16.15 – 16.30		Pending issues en inzien materiaal
16.30 – 17.30		Interne terugkoppeling / eindoordeel
17.30		Terugkoppeling

Werkwijze

Wijze van beoordelen

Bij de beoordeling van de betreffende (voltijd en duale) opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van november 2011. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij een beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan een auditpanel moet bepalen of de basiskwaliteit van die opleiding als voldoende kan worden beoordeeld.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd- en duale variant van de opleiding HBO-V van de Hogeschool van Amsterdam. De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en op het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Auditteam

Het auditpanel bestond uit twee externe onafhankelijke deskundigen, een student van een verwante opleiding, een voorzitter en het panel werd ondersteund door een gecertificeerde secretaris vanuit Hobéon. De NVAO heeft haar goedkeuring gehecht aan dit auditpanel. (Zie bijlage VI).

Verantwoording van de keuze van gesprekspartners

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Open spreekuur

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Hoor en wederhoor

Het oordeel van het auditpanel werd vastgelegd in een conceptrapport dat aan de opleiding werd voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische Reflectie Opleiding tot Verpleegkundige, juni 2012.
- Opleidingsplan HBO Verpleegkunde 2011-2015.
- CanMEDS Competentieset van HBO Verpleegkunde Hogeschool van Amsterdam – 2012.
- Studiegids 2011-2012 HBO (Bachelor) Verpleegkunde – voltijdse variant.
- Studiegids 2012-2013 HBO (Bachelor) Verpleegkunde – voltijdse variant.
- Studiegids 2012-2013 HBO (Bachelor) Verpleegkunde –duale variant
  - AGZ jaar 1, 2 en 3 / GGZ en AGZ jaar 4.
- Onderwijs- en Examenregeling HBO Verpleegkunde HvA, 2012-2013.
- Leerplanschema's 2011-2012
- Ontwikkeltaken 2011-2012
- Studiehandleidingen voor een tiental programma-onderdelen
- Stagegids hbo-verpleegkunde, Hogeschool van Amsterdam, 2011-2012.
- Handleiding Afstudeerproject 'Werken aan Zorgverbetering', HvA,2005.
- Boekenlijsten van alle varianten over alle jaren.
- Instellingsplan HvA 2011-2014 "Oog voor talent", HvA; 2011.
- Onderwijs- en onderzoeksagenda 2011-2014, HvA 2010
- CanMEDS. Competentieset van Hbo-verpleegkunde, HvA 2012.
- Beroepsprofiel verpleegkundige, Utrecht: V&V, 2012.
- Beweging in verpleging, AMC; 2010.
- Evidence Based Nursing: 'Van kijken naar zien' en 'Van weten naar doen', HvA 2009.
- Frank JR (Ed.). The CanMEDS 2005 physician competency framework. Ottawa: The Royal College of Physicians and Surgeons of Canada; 2005.
- Pool A, Pool-Tromp C, Veltman – van Vugt F, Vogel S. Met het oog op de toekomst - Beroepscompetenties van hbo-verpleegkundigen.
- Tuning Educational Structures in Europe.
- Strategisch beleidsplan Internationalisering HvA 2010-2014, 2010.
- Werkbegeleiding in het AMC, AMC-OCZ, 2008.
- Handleiding bijscholing toetsen verpleegkunde, 2008.
- Medewerkers Tevredenheids Monitor HvA (MTM), HvA, 2010.
- Studenten Tevredenheids Monitor HvA (STM), HvA, 2011.
- HvA. Alumni Tevredenheids Monitor HvA (ATM), HvA; 2012.
- Vijftien stageverslagen (inclusief beoordelingen e verslagen evaluatiegesprekken)
- Twintig afstudeerwerkstukken
  - Duaal (2010-2011): 500603389 – 500503300
(2011-2012): 500527164 – 500616209 – 500213737
  - Voltijd (2010-2011): 500537277 – 500250898 – 500186123 – 500511850
500522161 – 500522161
(2011-2012): 500521043 – 500543450 – 500543493 – 500521049
500531356 – 500512249 – 500536930 – 500534327
500536035

BIJLAGE VI Overzicht auditteam

Samenstelling auditteam, korte functiebeschrijving en onafhankelijkheidsverklaring van voorzitter, leden en secretaris.

1. Samenstelling en expertise van het auditpanel laten zich als volgt weergeven:

Panelleden	Expertise					
	audit kwaliteitszorg	onderwijs	werkveld	inhoud	Internationaal	studentzaken
Drs. R.B. van der Herberg voorzitter	X					
Dr. P. Moons vak- en werkvelddeskundige		X	X	X	X	
Prof. dr. M.J. Schuurmans vak- en werkvelddeskundige	X	X	X	X		
J.W. Vergouw studentlid						X
Drs. R.F. Stapert, secretaris	X					

De NVAO heeft de samenstelling van het auditteam geaccordeerd en geregistreerd onder nummer 000492.

2. Korte functiebeschrijving panelleden

1	De heer Drs. R.B. van der Herberg, partner Hobéon en ruime ervaring met audits voortgezet en hoger onderwijs, schoolleider van een grote onderwijsorganisatie.
2	De heer Dr. P. Moons is Advanced Practice Nurse in Congenital Cardiology bij de University Hospitals Leuven en is daarnaast gast professor bij het Heart Centre van het Copenhagen University Hospital (Denemarken). Bovendien is hij Professor in Nursing Science bij het Center for Health Services and Nursing Research aan de Katholieke Universiteit Leuven.
3	Mevrouw Prof. dr. M.J. Schuurmans is sinds 1990 werkzaam in het UMC Utrecht waar zij verschillende functies vervulde als verpleegkundige, verpleegkundig specialist en leidinggevende Geriatrie, onderzoeker en docent Verplegingswetenschap. Sinds 2002 is zij lector Verpleegkundige en Paramedische Zorg voor mensen met chronische aandoeningen aan Hogeschool Utrecht. In 2009 werd zij benoemd tot hoogleraar Verplegingswetenschap aan de Universiteit Utrecht en het UMC Utrecht.
4	De heer J.W. Vergouw, derdejaars student HBO-V Hogeschool Utrecht.

Secretaris/Coördinator

Drs. R.F. Stapert	Gecertificeerd november 2010
-------------------	------------------------------

3. Onafhankelijkheidsverklaringen

Zie volgende bladzijden

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Drs. R.B. van der Herberg

is als deskundige gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Opleiding tot Verpleegkundige hbo-bachelor

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool van Amsterdam

- Verklaart hierbij geen (familie)relatie of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker, docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een vostrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden.
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats:

Datum:

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Philip Moens

Plantsoenlaan 12 - 3150 Tildonk (België)

is als deskundige gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Opleiding tot Verpleegkundige hbo-bachelor

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool van Amsterdam

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Tildonk

Datum: 8/3/2012

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

.....
M.J. Schuurmans, Prof. Fischerlaan 47, 3572MA Utrecht
.....

is als deskundige gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Opleiding tot Verpleegkundige hbo-bachelor

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool van Amsterdam

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een voltrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zoden kunnen beïnvloeden.
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan iemands bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats:

Utrecht

Datum: 18 april 2012

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondertekende(n) (naam en privé adres)

J. M. Meeyouw
S. Provincialeweg 2 1911 MB Hillegom

is als deskundige gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Opleiding tot Verpleegkundige hbo-bachelor

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool van Amsterdam

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als publiekman, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijk oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding (en positieve of ten negatieve zaken kunnen beïnvloeden).
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben.
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier rechtstreeks aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats:

Hillegom

Datum:

26-03-2012

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondertekende (naam en privé adres)

Drs. R.F.H.M. Stapert

is als secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Opleiding tot Verpleegkundige hbo-bachelor

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool van Amsterdam

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden.
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Den Haag

Datum: 06-03-2012

Handtekening:

